

MUISTAMINEN

Muistaminen.

Jos Raamatulta kysyttäisiin ihmisen muistista, siitä voitaisiin poimia joitakin psykologisia huomioita, kuten hyvän teon muistaminen (1. Moos. 40:14) tai isällisten neuvojen unohtaminen (Tob. 6:16), mutta tässä meitä kiinnostaa muistin uskonnollinen merkitys ja sen tehtävä suhteessa Jumalaan.

Raamattu puhuu siitä, että Jumala muistaa ihmistä ja ihminen Jumalaa. Jokainen vastavuoroinen muistaminen edellyttää menneitä tapahtumia, joissa on oltu suhteessa toisiinsa, ja sen vaikutuksena on näitä tapahtumia mieleen palauttamalla uudistaa tuo suhde. Näin on Jumalan ja hänen kansansa välillä. Raamatullinen muistaminen viittaa menneisyydessä tapahtuneisiin kohtaamisiin, joissa Liitto solmittiin. Palauttamalla mieleen nämä perustavanlaatuiset tapahtumat se vahvistaa Liittoa; se saa elämään ”tänään” sillä läsnäolon intensiteetillä, joka Liitosta kumpuaa. Muistaminen on tässä sitäkin paikallaan, koska kyse on erityisistä tapahtumista, jotka ratkaisivat tulevaisuuden ja sisälsivät sen jo ennakolta. Vain menneisyyden uskollinen muistaminen voi turvata tulevaisuuden oikean suunnan.

1. Muistamisen synty.

a). Tapahtumat.. Ensimmäinen tapahtuma on luominen, merkki, joka on aina annettu ihmiselle, jotta hän muistaisi Jumalan (Sir. 42:15–43:33; Room. 1:20 f.). Ihminen itse on enemmän kuin merkki: hän on Jumalan kuva, ja siksi hän voi muistaa hänet. Jumalan peräkkäiset liitot ihmisen kanssa (Nooa, Abraham, Mooses, Daavid) saivat alkunsa Jumalan muistamisesta: silloin hän muisti ja lupasi muistaa (1. Moos. 8:1 f.; 1. Moos. 9:5 ff.; 1. Moos. 12:4; 2. Sam. 7) pelastaakseen (1. Moos. 19:29; 2. Moos. 6:5). Ja pelastava tapahtuma, joka suuntaa ikuisiksi ajoiksi Jumalan kansan muistamista, on pääsiäinen (Hoos. 13:4 ff.).

b). Tapahtumien muistaminen.. Muistamisella on monia tapoja jatkaa menneisyyden vaikuttavuutta nykyhetkessä. Hebrean zkr-verbin eri muodot ja merkitykset antavat siitä jonkinlaisen käsityksen: muistaa, muistuttaa, mainita, mutta myös säilyttää ja huutaa avuksi – kaikki nämä teot ovat erittäin tärkeitä hengellisessä elämässä ja liturgiassa.

Nimen avuksi huutaminen on erottamaton osa pääsiäisen muistamista (2. Moos. 20:2), sillä antaessaan Nimensä tietoon Jahve aloitti pääsiäisen (2. Moos. 3), ja tämän avuksihuutamisen pyytämä nykyinen pelastus (Ps. 20:8) ymmärretään muinaisten ihmetekojen uudistumiseksi (Ps. 77; Joel 3). Jumalanpalvelukseen kuuluu myös muistamisen ulottuvuus, sillä se herättää ”muiston hänen Liitostaan”. Tämä pappistraditiolle rakas ilmaus osoittaa selvästi, että Jumala muistaa kansaansa ja kansan tulee muistaa Jumalansa jumalanpalveluksen kiertokulkuun kuuluvissa riiteissä (juhlat, sapatti) tai paikoissa, joissa he kohtaavat (kivi, alttari, liitonarkki, telta, temppeli). Pelastustekoihin perustuva rukous on väistämättä täynnä kiitoksenantoa, joka on Jumalan edessä tapahtuvan muistamisen tavanomainen sävy (2. Moos. 15; Ps. 136).

Muistojen säilyminen turvataan välittämällä Jumalan sanaa, suullisesti tai kirjallisesti (2. Moos. 12:25 ff.; 2. Moos. 17:14), erityisesti Lain kirjoissa (2. Moos. 34:27; 5. Moos. 31:19 ff.). Lain mietiskely on silloin uskovalle muistamisen rinnakkainen muoto (5. Moos. 6:8; Joos. 1:8); tämä valpas tarkkaavaisuus avaa tien viisauteen (Sananl. 3:1 ff.). Kuuliaisuus käskyille on lopulta tuon muistamisen aito ilmaus: se merkitsee ”Jahven teiden noudattamista” (Ps. 119; Viis. 6:18; Jes. 26:8).

2. Unohduksen draama.

Mutta juuri ihmisen muisti osoittautuu pettäväksi, vaikka Jumala ei unohda sanaansa eikä nimeään (Jer. 1:12; Hes. 20:14). Deuteronomiumin varoituksista huolimatta (5. Moos. 4:9; 5. Moos. 8:7) kansa unohtaa Jumalansa, ja siinä on sen synty (Tuom. 8:34; Jer. 2:13; Hoos. 2:5). Rakkauden logiikan mukaisesti Jumala näyttää silloin unohtavan uskottoman puolison; tämä onnettomuus saisi hänet palaamaan (Hoos. 4:6; Miika 3:4; Jer. 14:9). Jokaisen ahdingon tulisi näet herättää ihmisessä uudelleen Jumalan muistaminen (2. Aikak. 15:2 ff.; Hoos. 2:9; Hoos. 5:15). Profeetallinen julistus liittyy tähän pitkänä ”muistutuksena” (Miika 6:3 ff.; Jer. 13:22–25), jonka tarkoituksena on saattaa ihmisen sydän takaisin vastaanottavaisuuden tilaan, jossa Jumala voi toteuttaa pääsiäisensä (Hes. 16:63; 5. Moos. 8:2 ff.). Samalla kun muistetaan rikkomuksia, katumus on vetoamista Jumalan muistiin (Hes. 16:61 ff.; Neh. 1:7 ff.), ja anteeksiannossa Jumala, jonka muisti on rakkauden muisti, muistaa Liiton (1. Kun. 21:29; Jer. 31:20) ja unohtaa synnin (Jer. 31:34).

3. Muistamisesta odotukseen.

Ja tässä on paradoksi: mennyt pääsiäinen on yhä edessäpäin. Kansa muistaa kaiken, mitä Jahve on tehnyt sen hyväksi: menneisyys todistaa Jumalan uskollisuudesta. Nykyisyys on kuitenkin pettymys. Siksi lupaukset, jotka ovat jo osittain toteutuneet, täytyvät tulevaisuudessa, ”tulevana aikana”. Uskollisuus ja pettymys avaavat Jumalan kansan tajunnan ratkaisevien ”viimeisten aikojen” näköalalle. Menneisyyden kautta avautuva hyvin elävä tulevaisuuden taju luonnehtii kansan muistamista pakkosiirtolaisuudesta paluun jälkeen; siinä tapahtuu eräänlainen muutos. Muistaminen muuttuu odotukseksi, ja siitä avautuu tie apokalyptiseen kuvitteluun. Tyypillinen tapaus on Hesekiel (40–48), jota seuraavat Sakarja, Daniel, neljäs evankelista ja Ilmestyskirjan kirjoittaja.

Yhteisön tasolla mennyt kunnia muodostaa nykyisen ahdingon keskellä vapautuksen takeen (Jes. 63:15–64:11; Ps. 77; Ps. 79; Ps. 80; Ps. 89). Yksilön tasolla köyhä, jonka Jumala näyttää unohtaneen (Ps. 10:12; Ps. 13:2), saa kuitenkin tietää olevansa hänen rakkautensa piirissä (Jes. 66:2; Ps. 9:19). Koettelemus elvyttää muistamista (1. Makk. 2:51; Bar. 4:27), ja tämä valmistaa uuteen tapahtumaan (Jes. 43:18 f.).

4. Läsnäolosta läpinäkyvyyteen.

a). Kun ”Jahve on läsnä”. (Hes. 48:35; Matt. 1:23), muistaminen yhtyy nykyhetkeen, ja kyse on täyttymyksestä. Lupausten ja liiton muistaminen toteutuu Kristuksen tapahtumassa, joka kokoaa ajan yhteen (2. Kor. 1:20; Luuk. 1:54–72). Hänessä kahdenlaisen unohtamisen draama ratkeaa ihmisen paluun ja Jumalan anteeksiannon kautta (Kol. 3:13). Koska Kristuksessa Jumala on läsnä ja muistaa ihmistä, ihmisen ei enää tarvitse etsiä Jumalaa menneisyydestä vaan tänään, Kristuksessa (Joh. 14:6 f.; 2. Kor. 5:16 f.). Jeesus Kristus on näet ihminen, joka on lopullisesti läsnä Jumalan luona, ja Jumala on lopullisesti läsnä ihmiselle. Kristus-pappi antaa meidän päästä Isän luo (Ef. 2:18; Hepr. 10:19), ja hänen Henkensä saattaa meidät yhteyteen hänen kanssaan (Room. 8:15–16; Room. 8:26–27).

b). Mutta aika ei ole vielä täyttynyt. , ja vaikka Jumala on nyt läsnä uudessa ja ikuisessa liitossa, ihminen on usein poissa Jumalansa luota ja tarvitsee muistamista. Siksi Henki ”palauttaa mieleen” Kristuksen salaisuuden, ei kirjan tavoin, vaan elävän Sanan henkilökohtaisessa nykyhetkessä: traditiossa (Joh. 14:26; Joh. 16:13). Henki toteuttaa Kristuksen salaisuuden ruumiissaan, ei pelkkänä muistamisena, vaan tämän ruumiin sakramentaalisessa nykyhetkessä, sillä se on samalla sekä ylösnoussut että läsnä maailmassa (Luuk. 22:19 f.; 1. Kor. 11:24 ff.): liturgiassa. Tämä pääsiäisen ”uudelleen läsnä olevaksi tekeminen”, kuten VT:ssäkin, suuntautuu toimintaan, elämään: kristillinen muistaminen merkitsee ”Jahven teiden noudattamista”, Herran testamentin säilyttämistä, toisin sanoen pysymistä rakkaudessa (Joh. 13:34; Joh. 15:10 ff.; 1. Joh. 3:24). Lopuksi, kun ihmisen muistaminen mukautuu viimein Jumalan muistamiseen, mitä syvemmälle Henki tunkeutuu kristityn elämään, sitä valppaammaksi ja ”aikojen merkkejä” tarkkaavaisemmaksi se tekee hänet, todistajaksi, joka antaa Herran aktiivisen läsnäolon kuultaa lävitseen ja ilmoittaa hänen tulemuksensa lähestymisestä (Ilm. 3:3; Fil. 3:13; 1. Tess. 5:1–10).

JCo

Katso myös: → Abraham II 1 – Liitto AT II 1; NT I – Alttari I – culte AT II 1; NT III 1 – eucharistie I 1, III 3, IV 2; V 2 – Puolustaja 2 – Kivi 2 – signe AT I, II – temps AT I 2, II 7; NT II 3